

Borba protiv trgovine ljudima

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini svojim radom pokazuje jasnu posvećenost borbi protiv trgovine ljudima (CTHB) kroz jačanje kapaciteta domaćih vlasti da se suprotstave toj zastrašujućoj pojavi. Napori Misije u vezi sa borbom protiv trgovine ljudima oslanjaju se na njen sveobuhvatni program praćenja sudskih postupaka, koji pokriva sve krivične predmete u vezi sa trgovinom ljudima koje procesuiraju pravosudne institucije u cijeloj Bosni i Hercegovini (BiH). Podaci prikupljeni kroz ovo praćenje, te dugogodišnja saradnja sa ključnim akterima, osnova su za rad Misije na unapređenju važećih zakonodavnih i strateških okvira, kao i unapređenju kapaciteta nosioca pravosudnih funkcija i drugih relevantnih aktera.

Šta je trgovina ljudima?

Često nazivana modernim oblikom ropstva, trgovina ljudima (THB) je krivično djelo koje krši osnovna ljudska prava i uništava dostojanstvo žrtava, čak i dugo nakon što

eksploatacija prestane.

Prema [Protokolu iz Palerma](#) i [Evropskoj konvenciji o borbi protiv trgovine ljudima](#), međunarodno prihvaćena definicija trgovine ljudima sastoji se od tri ključna obilježja:

1. Radnje - regrutovanje, prevoz, premještanje, skrivanje ili primanje osoba;

2. Sredstva¹ - prijetnja ili upotreba sile ili drugih oblika prisile, otmica, prevara, obmana, zloupotreba moći ili položaja ranjivosti ili davanje ili primanje plaćanja ili koristi radi postizanja pristanka osobe koja ima kontrolu nad drugom osobom; i

3. Svrha iskorištavanja - uključujući, ali ne ograničavajući se na seksualnu eksploataciju, radnu eksploataciju i uklanjanje organa.

Trgovina ljudima u Bosni i Hercegovini

U Bosni i Hercegovini trgovina ljudima se povećala od sredine do kraja devedesetih godina, kada se vjeruje da su hiljade žena, većinom iz istočne Evrope, postale žrtve organiziranog kriminala. U posljednje dvije decenije, međutim, situacija se promijenila. Danas su tipične žrtve trgovine ljudima državljani BiH, često mlađi od 18 godina, i podvrgnuti seksualnoj i radnoj eksploataciji, prisilnom prosjačenju ili prisilnom kriminalu. Uprkos mnogim naporima koje domaće vlasti poduzimaju na suprotstavljanju trgovini ljudima, i dalje postoje značajni nedostaci. Iako sva četiri krivična zakona u BiH

¹ Trgovina djecom postoji čak i ako počinjeno djelo ne sadrži obilježje sredstava (opisanog gore).

kriminaliziraju trgovinu ljudima, neusklađenost, između ostalog i po pitanju minimalne kazne, stoji na putu efikasnom krivičnom gonjenju tih djela. Osim što se za krivična djela trgovine ljudima izriču blage i nedosljedne krivične sankcije, istrage u tim predmetima i identifikacija žrtava odvijaju se prilično sporo, trgovci ljudima često mijenjaju svoje metode i prakse, što otežava otkrivanje i borbu protiv ove unosne kriminalne aktivnosti. Osim toga, čak i kada se postupci okončaju osuđujućom presudom, rijetko se u sklopu njih dosuđuju imovinskopравни zahtjevi.

Posvećenost OSCE-a borbi protiv trgovine ljudima

U skladu sa svojim sveobuhvatnim pristupom sigurnosti, zasnovanim na poštivanju ljudskih prava, OSCE je uspostavio mehanizme za pomoć državama članicama u borbi protiv trgovine ljudima. To obuhvata uspostavljanje [specijalnog predstavnika i koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima \(SR/CTHB\)](#) i [Akcioni plan OSCE-a za borbu protiv trgovine ljudima](#) (Akcioni plan) iz 2003. godine. Zajedno sa svojim Dopunama iz 2005. i 2013., ovaj Akcioni plan pruža sveobuhvatan set alata za pomoć državama članicama u ispunjavanju njihovih obaveza u borbi protiv trgovine ljudima, uključujući suzbijanje, krivično gonjenje i sprečavanje trgovine ljudima, zaštitu žrtava i promoviranje partnerstva između svih aktera uključenih u borbu protiv trgovine ljudima.

Koordinacijske strukture i naponi domaćih organa vlasti u borbi protiv trgovine ljudima u BiH

Odsjek za borbu protiv trgovine ljudima (Odsjek) Ministarstva sigurnosti BiH predvodi koordinacijske aktivnosti u vezi sa borbom protiv trgovine ljudima u BiH. Osim prikupljanja svih podataka u vezi sa trgovinom ljudima, Odsjek podržava rad Državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalnih migracija u BiH (Državni koordinator), čija je funkcija uspostavljena 2004. godine.

Udarne grupa za borbu protiv trgovine ljudima osnovana 2003. godine, kao operativno tijelo na državnom nivou, zadužena je za unapređenje aktivnosti usmjerenih protiv trgovine ljudima na državnom, entitetskom i nivou Brčko distrikta BiH. Udarnu grupu, kojom predsjedava glavni tužilac Tužilaštva BiH, čine predstavnici tužilaštava, organa za provođenje zakona i poreznih organa sa različitih nivoa vlasti u cijeloj BiH.

Usvajanje Strategije BiH za borbu protiv trgovine ljudima (2020-2023) dovelo je do uvođenja novih struktura za koordinaciju borbe protiv trgovine ljudima na svim nivoima vlasti u BiH, uključujući multidisciplinarnu koordinacione timove u svakom entitetu i kantonu, i u Brčko distriktu BiH.

Pravilnik o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima, Pravila o zaštiti žrtava trgovine ljudima koji su državljani BiH i Smjernice za rad nadležnih institucija i ovlaštenih

organizacija u borbi protiv trgovine ljudima u BiH, definišu nadležnosti nacionalnog mehanizma upućivanja, shvaćenog kao kooperativni okvir kroz koji vladine institucije ispunjavaju svoje obaveze zaštite i promocije ljudskih prava žrtava trgovine ljudima, koordinirajući njihove napore u strateškom partnerstvu sa civilnim društvom², te detaljno opisuju kako odgovarajuće institucije treba da postupaju u predmetima trgovine ljudima.

Doprinos Misije naporima za borbu protiv trgovine ljudima

Prihvaćajući i promovišući pristup u čijem su fokusu žrtve trgovine ljudima, Misija radi sa lokalnim partnerima i institucijama kako bi garantovala zaštitu i podršku žrtvama i osigurala postojanje potrebnih institucionalnih i zakonodavnih alata. Mandat Misije za praćenje i izvještavanje ključan je u njenim naporima u borbi protiv trgovine ljudima. Misija je 2022. godine objavila javni izvještaj zasnovan na desetogodišnjem praćenju suđenja, pod nazivom [Postizanje pravde za žrtve trgovine ljudima: Odgovor krivičnog sistema Bosne i Hercegovine](#), koji sadrži sveobuhvatnu analizu i konkretne preporuke namijenjene ključnim akterima. Pored podrške Državnom koordinatoru, Misija provodi veliki broj aktivnosti na izgradnji kapaciteta, uključujući obuke, radionice i konferencije, s ciljem unapređenja odgovora pravosuđa na trgovinu ljudima. Priručnik koji je izradila Misija, pod nazivom [Trgovina ljudima, priručnik za obuku sudija i tužitelja](#), pomaže

u institucionalizaciji njenih programa izgradnje kapaciteta koji se odnose na borbu protiv trgovine ljudima³. Misija takođe radi sa agencijama za provođenje zakona kako bi ojačala njihovo razumijevanje i sposobnost da efikasno identifikuju i rješavaju krivična djela povezana sa trgovinom ljudima.

Misija je razvila nekoliko praktičnih alata koje koriste organi za provođenje zakona i tužilaštva. Sa posebnim fokusom na zaštitu žrtava, takvi alati uključuju [Priručnik za provođenje istraga u predmetima trgovine ljudima](#) i [Sažet prikaz sudske prakse u slučajevima trgovine ljudima](#), koji objedinjuje relevantne sudske odluke za pravnike, socijalne radnike, akademike i druge koji se bave pitanjima vezanim za trgovinu ljudima.

S obzirom na vezu između mješovitih migracionih tokova i trgovine ljudima, Misija blisko saraduje sa terenskim operacijama OSCE-a na zapadnom Balkanu kako bi ojačala regionalnu saradnju u borbi protiv trgovine ljudima. U tu svrhu, Misija je prevela i promovirala niz publikacija specijalnog predstavnika i koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima OSCE-a, uključujući [Od prihvata do priznavanja: identifikovanje i zaštita žrtava trgovine ljudima u mješovitim migracionim tokovima](#) i [Jedinstvene smjernice za identifikaciju i upućivanje žrtava trgovine ljudima unutar okvira za prihvata migranata i izbjeglica u državama članicama OSCE-a](#).

² Državni mehanizmi za upućivanje žrtava trgovine ljudima - Pridružujući se naporima u zaštiti prava trgovanih osoba: Praktični priručnik
³ Trgovina ljudima, priručnik za obuku sudija i tužitelja, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje

Za više informacija
skenirajte QR kod.

